

De Poemp

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT HEEMKRING DAVIDSFONDS NIJLEN
NUMMER 84 □ 10-11-12/2014 □ P309458 □ AK 2560 NIJLEN1

Nijlens ankerpunt voor de geschiedenis van het Kempens steentje:

Ontvangstgebouw van het Kempens Diamantcentrum ingehuldigd

Lieve Lezeres en beste Lezer,

De Poemp heeft u trouw ingelicht over de vordering van ons project “Slijperij Lieckens”. Toegegeven, dat het ooit zou uitgroeien tot een “Kempens Diamantcentrum” hadden wij in onze stoutste dromen niet meteen durven denken. Maar poempist en ervaren slijper Hypoliet Budts wees reeds in zijn eerste aflevering van “Diamant, een schitterend verhaal” op de “respectabele diamantslijperij van de gebrs. Lieckens in de Spoorweglei” (zie Poemp 19, april 1989). Dat De Poemp daarmee de start gegeven heeft aan de uitbouw van een schitterend ankerpunt voor de geschiedenis van het Kempens steentje is nu voor iedereen wel duidelijk, al wordt dat zelden gezegd en erkend (*)...

Ontvangstgebouw ingehuldigd

In 2004 kocht het gemeentebestuur Slijperij Lieckens en enkele bijhorende gronden aan. In 2008 volgde de erkenning als 10.000ste monument van Vlaanderen. Daarmee werd het gebouw veilig gesteld voor de komende generaties, al liet de bewaarplicht van het gemeentebestuur het wel eens afweten. Tien jaar later, op 1 augustus

2014, werd met de feestelijke opening van het fraaie, nieuwe ontvangstpaviljoen naast de slijperij andermaal een mijlpaal bereikt. Ondertussen is het ontvangstgebouw gratis toegankelijk voor bezoekers van dinsdag tot vrijdag tussen 9.30 u en 16.30 u en elk eerste weekeinde van de maand. Het voor onze regio zo belangrijke diamantverleden wordt er schitterend in samengevat, en er is ook een speciaal, actief programma voor de jeugd : “Briljante Gust”. In hetzelfde gebouw vind je ook een regionaal toerismekantoor... en de weg naar andere uitstappen in de streek! *(Lees verder blz. 2)*

Restauratie Slijperij Lieckens

Soms moet de kar voor het paard gespannen worden. Ook in ons verhaal. Omdat onze kansen in Brussel goed lagen, werd eerst het ontvangstpaviljoen met subsidies van Toerisme Vlaanderen opgetrokken. Maar een ontvangstgebouw zonder “bezoekbare” slijperij is natuurlijk zinloos, schreven wij al in Poemp 77. Minister Geert Bourgeois kende dit jaar dan ook voor de restauratie van de slijperij, binnen en buiten, een subsidie van ruim 356.000 euro toe. Daarmee kan een voorlopig laatste fase van het diamantbelevingscentrum ingezet worden. Op het ogenblik dat wij dit schrijven start over afzienbare tijd de renovatie van het dak. Het wordt nu een zadeldak met lichtstraat, zoals het in het begin van vorige eeuw gebouwd werd. Ook deuren en ramen krijgen een grondige beurt. De machines met toebehoren in het gebouw worden verder operationeel gemaakt. De mannen van De Poemp zitten met spanning te wachten op het moment dat ook Slijperij Lieckens, het begin van ons verhaal, kan opengesteld worden voor het publiek.

De nauwe samenwerking van het gemeentebestuur van Nijlen met de provincie Antwerpen en de gemeente Grobbendonk in het kader van “Briljante Kempen” maken voor een flink deel de verdere uitbouw van het Nijlense Diamantbelevingscentrum mogelijk. Onze erkentelijke dank daarvoor. Wij houden u verder op de hoogte, lieve Lezeres en beste Lezer. En ga bij gelegenheid met de jeugd eens kennismaken met Briljante Gust, in afwachting dat wij u ook de volledig herstelde Slijperij Lieckens – fier – kunnen tonen!

Walter Caethoven

(*) Een uitzondering hierop vormt het fraai geïllustreerde boek “KEMPENS Diamantcentrum” van Birgit Leenknecht en Elke Verhoeven, verkrijgbaar in het Diamantcentrum. In dit werk wordt onomwonden gewezen

Kempens Diamantcentrum

Waarom schittert een diamant? Kan een steentje groeien? Wat is de tafel van een diamant? En hoe kwam de diamant in de Kempen? Het antwoord op deze en vele andere vragen vind je in het

Kempens Diamantcentrum:

Vzw Briljante Kempen

Spoorweglei 42

2560 Nijlen

Telefoon 03.481.81.48

e-post : info@briljantekempen.be

website : www.briljantekempen.be

*Het Diamantbelevingscentrum in de Spoorweglei 42 te Nijlen.
Met dank aan Joachim Piens voor de foto's.*

Vrijwilligers voor het belevingscentrum gezocht

Bij Briljante Kempen zijn een zestal vacatures van vrijwilliger voor het Diamantbelevingscentrum: een Nederlandstalige en een anderstalige gids, een begeleider voor kinderworkshops en verjaardagsfeestjes, een onthaalmedewerker en een onderhoudsmedewerker van de infotheek. Uiteraard wordt er rekening gehouden met je mogelijkheden en krijg je per prestatie een vergoeding. Meer inlichtingen? Neem gerust contact op met coördinator Joachim Piens, e-adres joachim.piens@provincieantwerpen.be

Dank en welkom

Elke Verhoeven van het Provinciebestuur Antwerpen was tot einde augustus coördinator bij Briljante Kempen. Elke verrichtte uitstekend werk bij de uitbouw van het pas ingehuldigde ontvangstgebouw naast Slijperij Lieckens. Zij gaat nu een nieuwe uitdaging aan bij het provinciebestuur en wordt bij Briljante Kempen vervangen door coördinator Joachim Piens. Hartelijk dank voor uw schitterend werk voor ons diamantbelevingscentrum, beste Elke. En een even hartelijk welkom aan Joachim Piens, met wie De Poemp al uitgebreid kon kennismaken en plannen maken.

‘Den bataille’ of de (mini-)veldslag in Kesselheide (juni 1630)

In 1568 begon de ‘Tachtigjarige Oorlog’ tussen de noordelijke provincies van de Nederlanden, onder de leiding van Willem van Oranje, en onze gewesten, de Zuidelijke Nederlanden, die afhingen van het Spanje van koning Filips II. De vijandelijkheden begonnen als een opstand in een van de rijkste gebieden van Europa: de Nederlanden, tegen het in die tijd machtigste rijk van Europa: Spanje.

Deze oorlog veroorzaakte heel wat ellende in onze dorpen door allerhande opeisingen, plunderingen, brandstichting, verwoesting, hongersnood, besmettelijke ziekten enz.

Na 1576 groeiden de Noordelijke en Zuidelijke Nederlanden steeds meer uit elkaar, vooral omdat de protestantse Reformatie in het noorden dieper wortel had geschoten dan in het zuidelijke deel. In Brussel lag het machtscentrum van de (katholieke) Habsburgse bestuurders in de Lage Landen.

De ‘Val van Antwerpen’ in 1585 wordt vaak gezien als aanleiding tot de definitieve scheiding van Noord en Zuid. Tijdens de oorlog ontstond in 1588 de zelfstandige Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden, waarin 7 noordelijke overwegend protestantse gebieden de toon aangaven. De Zuidelijke Nederlanden bleven onder het bewind van een landvoogd die door de koning van Spanje benoemd was. Het katholicisme bleef daar de enig toegestane godsdienst”(internet).

De Kesselse dorpskerk, rondom beveiligd door een pallisade, 16de eeuw.

Den Bataille in de heyde

Een tijdelijke onderbreking van het oorlogsgeweld gedurende het ‘Twaalfjarig Bestand’(1609 - 1621), bracht hier vrede en welstand onder het Spaanse bewind van Albrecht en Isabella. Meende men hier in het dorp dat een betere tijd ging aanbreken? Waarschijnlijk wel. Dat kan afgeleid worden uit het feit dat in 1608 de pallesaten of het bolwerck van het kerckhof rond de kerk afgebroken werd. Dit was gedurende een hele tijd de laatste en veiligste vluchtplaats geweest in de dorpskern. Daarin werd zelfs het weinige dat onze mensen bezaten in kisten bewaard. Ze was rondom nog beveiligd en versterkt door een pallisade, meestal een tamelijk hoge omheining gemaakt met boomstammen. Binnen deze zone hebben in barre tijden op het kerckhof rond de kerk nog tijdelijk bewoonde hutten gestaan...

Op 9 april 1609 werd het Twaalfjarig Bestand tussen de Staatsen of de Hollanders en het Spaanse bestuur in de Zuidelijke Nederlanden gesloten. Hiermede eindigden voorlopig aan beide zijden van de nieuwe grens de blikseminvallen gevolgd door brandschattingen en plunderingen. Niet alleen de Staatsen of Hollanders maar ook hun bondgenoten Denen, Engelsen, Schotten deden daaraan mee.

De vrede duurde echter niet lang. In 1621 herbegonnen de vijandelijkheden tussen Noord en Zuid, die tot in 1648 bleven duren. Op de Spaanse soldaten kon men hier weinig of niet rekenen. Ze waren geen haar beter dan de Hollanders: ook zij roofden en plunderden als het in hun kraam paste: zij maakten in feite geen onderscheid tussen de inwoners van het Noorden en die van het Zuiden.

Veel mensen hier hebben gedurende heel hun leven haast niet anders dan oorlogen gekend. Ze werden uitge-

zogen en bestolen, zowel door het eigen volk én de Spanjaarden, als door de vijand, de Hollanders met hun bondgenoten. Zo betaalde Kessel maandelijks een dwangsom van 87 gulden en 16 stuivers aan de Staatsen (Hollanders), stipt te bezorgen in Bergen-op-Zoom. Deze vorm van afpersing hieven ze op alle dorpen die binnen het bereik van de Hollanders lagen. Indien deze som niet tijdig betaald werd, dreigde men met een militaire vergelding.

Dat onze bevolking al die miserie van afpersing, inkwartieringen, leveringen van alles en nog wat, kotsbeu was en niet bang was om zelf het heft - de eigen wapens - in handen te nemen, bewijst volgend gewapend treffen.

Op 23 juni 1630 had een afdeling van 80 soldaten onder de leiding van luitenant Servrancx, een konvooi vanuit Breda(ël) begeleid tot binnen de Lierse stadspoorten. Ze werden van daar naar Kessel afgeleid. Bij hun aankomst heerste er al vlug een gespannen sfeer tussen de soldaten en de lokale weerbare mannen, die zich gewapend in de kom van het dorp hadden verzameld. Daar de sfeer steeds grimmiger en gevaarlijker werd, zond de luitenant een “veldwijzer” (een licht bewapende onderofficier) als verkenner vooruit, waarop wat later de soldaten, gevolgd door de Kesselaars, die talrijker waren dan de soldaten, hun terugreis naar Breda aanvingen.

Aangekomen in de heide was de spanning te snijden. De luitenant liet, volgens wat hij later verklaarde, op een bepaald ogenblik zijn soldaten even halt houden en wendde zich tot de kapitein van de Kesselaars. Naar hij achteraf beweerde om te vragen waarom de dorpelingen zijn soldaten op de voet bleven volgen en wat hun bedoeling was.

Plots viel er een schot en vervolgens werd er van beide kanten naar elkaar geschoten. Ondanks het feit dat de luitenant schreeuwde om de wapens

neer te leggen, kwam zijn bevel te laat: aan de kant van de Kesselaars waren er twee zwaargewonden. Van eventuele lichtgewonden wordt niets vermeld. Bij de soldaten was het de luitenant zelf, die getroffen was: *hij... is geschooten in synen arm sulcx (zodanig) dat hij moeten afgeseth worden, niet sonder peryckel (gevaar) van syn leven ende tot ewige bederfensse van syn fortuijne.* Gelukkig voor beide partijen was door het optreden van de luitenant, het gekerm en het zien van bloed, het gewapende treffen stilgevallen. Was dit niet onmiddellijk gebeurd, dan had dit kunnen uitdraaien op een waar bloedbad met veel gewonden en doden. De luitenant werd vervolgens door de dorpelingen op een kar gezet en door Peeter Trompeneers naar de schans (een voorloper van de forten) van Maasfort in Lier gevoerd,. Voor verzorging werd hij verder naar een chirurgijn in de stad overgebracht.

Later zullen Cornelis Vrancx van Herentals en Dilis Boxtains van Noorderwijk in het gevoerde proces, de aankomst van de gewonde luitenant beschrijven. Beide getuigen waren toevallig in de schans aan de Maasfortbrug, als seker huyslieden zijn aengekomen met eene kerre en peerdt, op denselve kerre sitten eenen soldaet gequetst in synen arm en seynde eenen lieutenant. Op vraag van de daar aanwezige soldaten verklaarde deze, dat de schietpartij veroorzaakt was door de soldaten zelf. De luitenant had daar volgens de getuigen verklaard, dat zeker wel 9 à 10 schoten waren gevallen, eer de huyslieden of boeren hadden terug geschoten. Om de pijn te verzachten werden de gewonde bier en azijn te drinken gegeven.

En de Kesselaars?

Twee waren er erg aan toe. In de dorpsrekeningen is er sprake van Matthys de Laet, begraven op 16 oktober en Andries de Schutter, die nog geleefd heeft tot in het voorjaar van 1633. Later zullen de nabestaanden van de slachtoffers... 18 gulden

ontvangen voor de geleden pijn en smerte.

Die batthalie (bataille, veldslag) de welke die van Bredael (Breda) gehadt hadden tegens die huijslieden van Kessele, zoals de boekhouder het gewapend treffen in het dorpsboek vermeldt, heeft de Kesselaars nog met veel miserie en onkosten opgezaeld, zoals betalingen aan notarissen, convocaties, verklaringen van getuigen, reizen naar Breda, Brussel enz..

Ook in Vorselaar werden nog bijkomende inlichtingen ingewonnen, want wie was de schietpartij begonnen?

De luitenant legde natuurlijk alle schuld bij de Kesselaars. In een brief aan de kanselier van het hof van Brabant schreef hij o.a.: *Want dingesetenen (inwoners) vanden doirpe van Kessel sijn oorsaeck van het voorschreven ongeluck ende bijgevolge schuldich ende gehouden de voorschreven suppliant (eiser) te betalen de cuere (verzorging) met het dubbel van dijen (van dien) voor sijn smerte ende vorts alle costen schade ende interest ter causse van (ter oorzaak van) die geleden ende alnoch te lijden...* Hij vroeg het dorp te veroordelen tot het betalen van alle gerezen onkosten. Toch zou de luitenant zich

neerleggen bij de uitspraak van het hof. Zelf eiste hij *duysent guldens oft duysent guldens lijfsrente oftwel sulcker andere somme als t hof sal bevinden te behooren*. Vergelijk deze som met het pijn- en smartgeld voor de twee gewonde Kesselaars, die de nabestaanden later uit de dorpskas ontvingen: 18 gl. voor ieder slachtoffer.

Aen de heer Henrich Hoens, cappiteyn van de Kesselaars (1), als voor de gehele gemeijnte van Kessel werd een afschrift hiervan bezorgd. De gekwetsten werden verzorgd door meester Jaques Bosmans. Deze appeteker tot Lier legde *voor sekere medicamenten voor onse gequetsten* zijn kosten voor aan het Kesselse dorpsbestuur.

Frans Faes, schepen van de Lierse Bijvang voor Kessel, heeft zich moedig ingezet om een proces in te spannen tegen de luitenant. Faes leende van het Lierse Sint-Antoniushuis 600 gulden om namens de inwoners - ook die van Bevel (2) een proces te voeren in de Raad van Brabant. Hij stelde zich met zijn vrouw persoonlijk verantwoordelijk voor de terugbetaling van de geleende som. Hiervoor gaf hij een twee bunder groot bos ge-

legen tot Kessele, en de helft van een beemd, aard en bos onder Kessele aende Emblemsche ettingen als borg. Hoe dit proces verlopen is, werd niet in het dorpsboek vermeld.

Dit verhaal bewijst dat de bewoners zelf voor hun veiligheid moesten instaan. Het gewapende treffen zou de dorpsgeschiedenis ingaan als *'den batthalie' of den bataille in de heyde*, de veldslag in de hei.

Frans Lens.

1. H. Hoens, woonde in die tijd in het aloude Kesselhof of Terlaken. Hij wordt hier kapitein van de Kesselaars genoemd. Dit waren alle weerbare, met geweren en pyken (lansen) gewapende mannen en (soms) zelfs enkele vrouwen van het dorp, die in geval van alarm moesten verzamelen in de kerk en in twee niet nader genoemde schransen.

2. Dit is weer een mooi voorbeeld van de eeuwenlange solidariteit tussen de inwoners van Kessel en Bevel.

Bron: 17de eeuwse Dorpsboek van Kessel, Rijksarchief Antwerpen.

Lezers schrijven

Lezer Juul Nelis en vrouwtje Anne-Marie Van Bortel verlieten hun "liefste Nijlen" en trokken naar de Transvaalstraat in Lier. Juul schrijft ons dat hij Nijlen niet wil vergeten en abonneert blijft op De Poemp. Dat doet ons plezier. En als je nu eens een bijdrage voor ons lijfblad zou schrijven over je vader Meester Nelis? Dat zouden De Poemp en een hele klad lezers ongetwijfeld op prijs stellen!

Lieve De Saedeleer van Kempens Karakter nodigde De Poemp uit op de lancering van het nieuwe boek "Lier in de Grootte Oorlog". In dit fraai geïllustreerde werk schetst Poempist Hugo De Bot met medewerking van Greet Vervloet de verwoesting van Lier in WO I. Warm aanbevelen!

Frans Sluydts van Lier schrijft ons dat zijn schoonvader in 1943 regelmatig met de KSA op kamp ging naar de Sparrenberg te Kessel. Zou dat in de omgeving van de huidige Taverne De Beemden geweest zijn, vraagt Frans. Poempist Frans Lens antwoordde hem het volgende:

De Sparrenberg, in Kessel-Statie gewoon de Zandberg genoemd, roept heel wat jeugdherinneringen op. Hij bevond zich naast de Elzenstraat,

een zijweg van de hoge baan door de heide. De Elzenstraat loopt in de richting van de Kleine Nete en 't Seppeke. Het duinzand of de zavel werd niet zo heel lang na WO II gebruikt om een grote bres in de Netedijk te dichten. Zo bleef er geen spoor van de duin in het landschap over... De duin bevond zich ten oosten van de Elzenstraat, tussen het cafeetje "Opa's Eethoekje" (ex 't Steentje) en de Kievitweg. Niet alleen "die van 't college", maar heel het jong volkje van de Statie kwam hier tijdens de vakantiedagen spelen. Zalig! Met de jeugd kwamen ook de moeders, gewapend met breinaalden. Zij zetten zich tegen de helling van de duin neer, hielden hun kroost in de gaten, breiden ijverig en genoten van de natuur. Maar "alles geht vorüber". De Sparrenberg is definitief verdwenen!

Dorpsgenoten in de Grote Oorlog (2)

De honderdste verjaardag van de Eerste Wereldoorlog mag niet onopgemerkt voorbijgaan. Het is de taak van Heemkundige Kringen zoals "De Poemp" om het oorlogsverleden uit te pluizen, en aan u, lieve Lezeres en beste Lezer, de resultaten van dit opzoekingswerk te presenteren. Met deze bijdragen willen we hulde brengen aan al de soldaten van Bevel, Kessel en Nijlen. Aan hen die de gruwel van de "Grote Oorlog" overleefden en aan hen die hun jong leven gaven voor onze vrijheid. Dit willen we doen door een reis te maken door de vier oorlogsjaren, van 1914 tot 1918. Naar de plaatsen waar ze sneuvelden en in welke gevechten dat gebeurde. Hier volgt de tweede aflevering.

De Slag aan de IJzer

Toen het uitgeputte Belgische leger zich op 15 oktober 1914 ging verschansen achter de IJzer, met enkele voorposten op de rechteroever van de stroom, werd er een verdedigingsstelling opgebouwd van 36 km lang: van Lombardsijde, Nieuwpoort over Diksmuide naar Ieper, waar ze aansloot aan de Franse linie. Veel tijd kreeg men niet, want de eerste gevechten hadden reeds plaats op 17 oktober op het front tussen Nieuwpoort en Diksmuide. Op 18, 19 en 20 oktober vonden er gevechten plaats op de vooruitgeschoven stellingen op de rechteroever. En van 21 tot 24 oktober 1914 op de hoofdstelling Diksmuide. Het is in deze gevechten dat Kesselaar Frans Coesemans, soldaat bij het 11de Linieregiment, sneuvelt, 21 jaar oud. Hij werd een twintigtal meters achter de loopgraven begraven. Toen hij later werd opgegraven, was de plaats waar men hem begraven had vernield. Zo wist men niet meer van wie de overblijfselen waren, en werd hij waarschijnlijk als onbekend herbegraven.

Op deze memorabele dag sneuvelt, enkele kilometers verderop, Nijlenaar Alfons Lieckens. Bij het uitbreken van de oorlog had hij zich direct gemeld als vrijwilliger en werd hij bij

oktober 1914.

Men kan wel zeggen dat onze dorpen bij deze slag aan de IJzer een zware tol hebben betaald.

Op 25 oktober werd door het Belgische Legercommando beslist de landstrook tussen de IJzer en de spoorlijn "Diksmuide - Nieuwpoort" blank te zetten.

De 2de divisie werd gelast de voorbereidende werken uit te voeren. De

1914. Onderwaterzetting van laag gelegen weiden.

het 1ste regiment Lansiers ingelijfd. Hij kwam om het leven te Stuivekenskerke en is een van de velen die begraven ligt onder een zerkje "Onbekend".

Op 22 oktober sterft de in Kessel geboren, maar met zijn familie naar Schoten uitgeweken, Pierre Louis Janssens in het hospitaal te Calais, waar hij ook begraven ligt op de Belgische militaire begraafplaats, graf nr. 47.

Cornelius Franciscus Braeckmans, soldaat van het 12de Linieregiment, verdedigt van 16 tot 26 oktober 1914 mee Diksmuide. Het regiment hield stand tegen veertig stormlopen van de Duitse XXIIe Korps. De aanvallen gingen gepaard met hevige bombardementen. Bij zo een bombardement sneuvelt Corneel Braeckmans op 25

eerste poging in de nacht van 26 op 27 oktober mislukte, maar op 28 oktober, bij een tweede poging, begon het water te rijzen in de talrijke vaarten en vlieten van de streek. En op 29 oktober volgde dan de volledige onderwaterzetting van de laag gelegen weiden. De lange wacht aan de IJzer kon beginnen.

De lange wacht aan de IJzer

De eerste oorlogswinter van 1914 - 1915 met zijn regen en koude was verschrikkelijk voor de uitgeputte soldaten. Zeker als ze naar de eerste lijn moesten vertrekken, velen op galochten met houten zolen of op klompen.

Door voedseltekort en het drinken van vervuild water kregen velen buikkoliek. Een algemene vaccinatie

Frans Coesemans

Alfons Lieckens

Het graf van Pierre Louis Janssens te Calais.

voorkwam een tyfusepidemie.

Maar de strijd viel zo goed als stil, want ook de Duitse troepen van de Kaiser, zaten met dezelfde problemen. Ratten en muizen waren een echte plaag voor de soldaten en in de lente van 1915 kwamen daar de ontelbare muggen en vliegen nog bij. De soldaten moeten afgezien hebben.

Na de bewegingsoorlog volgde een stellingoorlog en waren er nog wel wat lichte aanvallen op de verdedigingsstelling. Maar massale aanvallen konden hier aan het front niet meer uitgevoerd worden, nu grote delen tussen de twee legers onder water stonden.

Hoe verliepen de dagen daar voor onze soldaten?

Binnen het regiment werd de dienst opgesplitst in periodes in de loopgraven in de eerste lijn, periodes van piket in de tweede lijn en periodes van rust. In 1915 werd beslist de periodes aan te passen en van 2 dagen op 4 dagen te brengen, zodat de zware marsen van en naar het front gehalveerd werden, en de rustperiode verdubbeld.

Het in orde brengen van de uitrusting en het vullen van de ransel was een routinezaak. Standaard bevatte deze uitrusting: een deken, een tentzeil, een reserverantsoen, een paar reservekledingen, een zwaar geweer, munitie, een riem met bajonet, een schop, een eetketeltje en een veldfles. Daarbij kwamen de persoonlijke bezittingen: reservekledingen, eten, sigaretten, kaarsen, schrijf- en leesmateriaal. Het wordt duidelijk dat de rugzak uitpilde.

Bij het aflopen van de bewegingsoorlog eind 1914 liep het Belgische veldleger gekleed in een tot op de draad versleten samenraapsel van kledingsstukken: broeken in ribfluweel en jassen en overjassen in alle soorten stoffen en kleuren. Het uniform moest dus dringend weer geüniformeerd worden. Na de onderwater-

zetting van de IJzervlakte, gebeurde het volgende met Nijlenaar Livinus Vercammen. Wij nemen de tekst die zijn kleinzoon Frans Vercammen over zijn grootvader schreef:

“ Mijn grootvader, Livinus Vercammen, werd opgeroepen om de wapens op te nemen tegen de Duitse vijand. Oorspronkelijk was hij gekazerneerd in Brasschaat. Zijn vrouw, mijn grootmoeder Sofia Verboven (Fien van den Ouwe) die reeds 2 zonen met Livinus had (Jos en Frans), bezocht hem, en negen maanden later beviel ze van een derde zoon August, mijn vader, die zijn eigen vader dus nooit heeft gekend.

Ondertussen was Livinus naar de IJzer verplaatst en vocht er in de loopgraven bij de Boterbrug, in de nabijheid van het sluiscomplex van Nieuwpoort. Al vroeg in de oorlog is hij daar gesneuveld. Een verhaal dat ik later zelf heb horen fluisteren, is dat hij zo razend op de Duitsers was, dat hij op een gegeven moment de loopgraven uitkroop om de vijand eigenhandig te lijf te gaan. Hij zou er op zijn eentje eens korte metten mee maken, wat hem natuurlijk fataal is geworden. Of het verhaal klopt, weet ik niet, maar het past wel bij het beeld dat ik van hem heb uit de weinige verhalen die ik als kind over hem kon opvangen.

Hij moet een rustige levensgenieter geweest zijn, maar zodra hij geconfronteerd werd met onrechtvaardigheid of frustratie, kon hij opgekropte gevoelens heftig uiten. Na zijn dood is hij snel in de onmiddellijke omgeving begraven, en hij heeft daarna nooit een officieel graf gehad. Zijn broers Frans en Karel (Chareltje) Vercammen, die ook ingelijfd waren in het 7de Linieregiment, overleefden de oorlog.

Voor mijn grootmoeder was de dood van haar man, die ze zo graag had gezien, natuurlijk een verschrikking. Ze is nooit hertrouwd, maar trok haar streng om haar drie zonen op

eigen houtje op te voeren. Dat liep niet altijd van een leien dakje, en haar verdriet was groot.

Mijn vader vertelde me ooit hoe ze met zijn vieren rond de Leuvense stoof zaten, terwijl moeder Fien de hele tijd zat te wenen, niemand sprak een woord."

Hier vernemen we hoe erg het moet geweest zijn om in het bezette gebied achter te blijven met drie jonge kinderen. De oorlog is een wreed monster.

De eerste gasaanval

De 6de Legerafdeling bevond zich op de rechtervleugel van het Belgische leger waar dat bij Ieper aansloot bij het Engelse leger. We zijn dan april 1915. Het regiment van de Grenadiers maakt deel uit van de 6de Legerafdeling, samen met de regimenten van het 1ste en 2de Karabiniers.

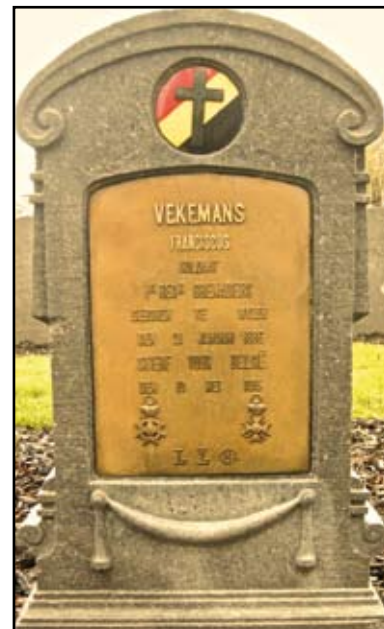
Twee Nijlenaars maken deel uit van de Grenadiers, Jozef Peers en Frans Vekemans. Hun bevelhebber Gustave Lotz heeft hen opgesteld te Lizerne en Steenstrate. Wanneer op 22 april de eerste gasaanval gebeurt, ontsnappen de Belgische legereenheden

door een toeval aan het gas. Ze zijn verderop gelegerd ten westen van Steenstrate, en de wind blaast harder dan voorzien zuidwaarts, waardoor al het gas in de Franse en Engelse sector belandt.

Van 23 april tot 25 april vinden er hevige gevechten plaats en moeten onze troepen Lizerne prijsgeven.

Op 26 april, vroeg in de morgen, blies het Belgische leger, versterkt met Zeeaven en Franse soldaten, ten aanval. 's Avonds heroverde het het westelijk gedeelte van Lizerne en op 27 april zijn Lizerne en het Sas weer ingenomen. Maar er blijven dagelijks schermutselingen plaatsvinden tot begin mei 1915.

Onze twee Nijlense Grenadiers maakten al deze gevechten mee. Tot op 10 mei, een zonnige warme dag. Er was geen wolkje aan de lucht, het was 18 graden en er stond een matige wind. Die dag sneuvelde Frans Vekemans, 28 jaar oud, "op het veld van eer" bij een gevecht aan de Ieperlee. Frans rust op de Belgische militaire begraafplaats te Westvleteren, graf 112 (foto).

Jozef Peers

De militaire begraafplaats te Westvleteren

De dodendraad

In april 1915 trokken de Duitsers een zogeheten dodendraad. Het was een elektrische versperring op de grens tussen België – Nederland. Ze had een lengte van 322 km. De grens tussen Knokke en het Drielandenpunt is bijna 450 km.

De dodendraad kwam er, omdat de Duitse soldaten er niet in slaagden de rijksgrens tussen België en Nederland hermetisch af te sluiten. Er konden veel mensen clandestien de grens overschrijden: vrijwilligers voor het Belgische leger, spionnen, overbrenners van post, verzetslui, smokkelaars en vluchtelingen.

De versperring bestond uit vijf of zes boven elkaar gespannen elektrische draden met een tussenruimte van ongeveer 30 cm en een hoogte van 2 meter. Op deze draden werd een spanning gezet van 2000 volt, wat bij de minste aanraking de dood tot gevolg heeft. Links en rechts was nog een prikkeldraad van 1,20 meter hoog op 1,50 tot 2 meter van de elektrische draad geplaatst. De gewone mensen waren in die tijd nog niet vertrouwd met elektriciteit, ze kenden er het gevaar niet van. Het is bekend dat heel wat slachtoffers van de dodendraad deze handmatig getest hebben, meestal met de dood tot gevolg. Hoeveel doden er precies aan deze elektrische grensversperring zijn gevallen, zal men nooit kunnen achterhalen. Was de doodsoorzaak electrocutie of stierf men in een vuurgevecht in de onmiddellijke nabijheid van de dodendraad?

Prof. Dr. Alex Vanneste documenteerde, vanaf de oprichting in april 1915 tot 1918, 850 dodelijke slachtoffers en schrijft dat er ongetwijfeld meer waren. De helft van de slachtoffers waren Belgen, een kwart Duitsers. De andere waren plusminus 10 % Nederlanders, 10 % Russische krijgsgevangenen, 4 % Fransen en enkele slachtoffers van andere nationaliteiten.

Militaire begraafplaats in Harderwijk, Nederland.

De passeurs en grensgidsen, die vluchtelingen of spionnen door de versperring hielpen, verzonden allerlei technieken om voorbij de dodendraad te geraken. Zoals wollen dekens, een of twee houten trapladders, een sleufje onder de onderste draad, een of twee stokken met een mik om de onderste draad op te tillen, een houten fietswiel om tussen de draad te spannen, rubberen matten, handschoenen, laarzen en pakken. Ook over de versperring springen met een polsstok, een ton gebruiken waarvan de onder- en de bovenkant waren uitgeslagen, en een passeursraam werden gebruikt. Maar meest gebruikt was het omkopen van een of meer grenswachters, want zij hadden ook weinig te eten en een zijde spek of geld was welkom. Ze verdienden graag voedsel bij. We weten dat er ook Nijlenaars over of onder die draad zijn geraakt. Zo zijn er enkele oorlogsvrijwilligers via Nederland naar Engeland gevlucht, waar ze opleiding kregen, waarna zij naar het front werden gestuurd. Dat er in onze gemeente smokkelaars waren of mensen die als passeur of gids werkten, is niet officieel bekend, maar er waren wel mensen die tot aan de draad begeleidden. Gelukkig zijn er bij ons weten geen inwoners van onze gemeente het slachtoffer geworden van de dodendraad.

Nog in 1915, op 22 december, sterft de in Kessel geboren **Louis Dillen**. Hij was soldaat bij de artillerie. De juiste plaats van overlijden en van zijn graf kennen we niet.

De oudste wederopgeroepen soldaat van onze gemeente moet Kesselaar **August Van Den Bosch** geweest zijn. Gust was geboren in 1880 en gehuwd met Ceulemans Joanna Ludovica. Hij werd ingedeeld bij het vervoerkorps van de 3de Legerafdeling. Omwille van zijn hoge ouderdom werd hij ofwel ingedeeld bij de werkcompagnie of verzorgde hij mee het vervoer van materialen van achter het front, zogezegd een “veilige job”. Vaststaat dat hij op 11 december 1915 in de munitiefabriek in Gravelle was, waar 130 arbeiders, meestal soldaten uit de werkcompagnie, niets vermoedend aan het werk waren. Om 9.40 u vloog de fabriek, waar meer dan 300 ton explosieven waren opgeslagen, de lucht in. De explosie was zo hevig dat men de aarde 90 km verder voelde trillen. De echo van de ontploffing duurde 30 sec. Alle aanwezigen in de fabriek kwamen om het leven. Rond de fabriek raakten nog velen gewond door rondvliegende glasscherven. Aangezien de meeste lichamen zo verminkt waren dat ze onmogelijk geïdentificeerd konden worden, werden ze in een massagraf geborgen.

De begrafenis vond plaats op 14 december 1915 om 11 uur in Le Havre. Soldaat Gust Van Den Bosch “Gestorven voor België” staat op zijn overlijdensakte.

Naar de precieze oorzaak van de ontploffing heeft men nog steeds het raden. Zo zie je maar, het is een drama als je op het verkeerde moment op de verkeerde plaats bent.

1916

Jozef Mertens werd geboren te Kessel op 27 mei 1896. Hij was van de klas 1916 en soldaat van het 13de Linie, 2de bataljon, 1ste compagnie.

Tijdens de stabilisatieoorlog bezette het 13de Linie in mei 1916 de sector Diksmuide. Tijdens een buitengewoon moorddadige aanval, waarbij 9 officieren en 357 manschappen sneuvelden, werd Jozef Mertens zwaar gewond. Hij werd afgevoerd naar het hospitaal l’Ocean in de Panne gebracht. Daar overleed Jozef aan de gevolgen van zijn verwondingen op 9 juni 1916. Jozef was 20 jaar oud. Hij vond zijn laatste rustplaats op de Belgische militaire begraafplaats te Adinkerke, graf nr.1290.

Jozef Nauwelaers

Jozef Nauwelaers was geboren in Zandhoven, maar woonde in Nijlen. Hij deed dienst bij het 1ste regiment Karabiniers. Op 1 augustus 1914 werd, door de komst van de opgeroepen reservisten, het regiment ont dubbeld om het 3de Karabiniers

regiment te vormen.

Bij de eerste uitval uit Antwerpen op 24, 25 en 26 augustus 1914 waren het de Karabiniers die de voorhoede van de 6de legerdivisie uitmaakten. Het was de eerste keer dat ze vochten en ze vervulden heldhaftig hun opdracht.

Van 9 tot 12 september streden de Karabiniers te Wakkerzeel, Werchter en aan de hoeve Dormael. De verliezen waren groot en na de gevechten bleven er nauwelijks voldoende effectieven over om één regiment samen te stellen.

Op 29 september 1914 streed het 1ste Karabiniers nog te Sneppelaar en op 7 oktober te Berlare.

Gedurende de slag aan de IJzer waren de Karabiniers vanaf 20 oktober in een gevecht gewikkeld te Oudestui-vekenskerke, aan kilometerpaal 10 van den IJzer en namen ze deel aan de beruchte stormloop op de Bocht van Tervate.

Tijdens de heiligwacht langsheen de IJzer bezetten de Karabiniers de sector “Nieuwkapelle”. Daar werd Jozef Nauwelaers tijdens een wachtbeurt getroffen door een vijandige kogel en stierf. Hij ligt begraven op de Belgische begraafplaats van Houthulst, graf M479.

Krantenknipsel

Onder de titel “Een Belgische soldaat per ongeluk gedood door een revolverkogel” lezen we in een Frans dagblad het volgende:

Een dramatische gebeurtenis is er ontstaan op zondagavond in Le Havre in het deel van de wijk Saint François. Omstreeks 6u15 kwamen meerdere Belgische soldaten in het café “Leguillon” 11, rue du Grand Croissant. Een van de soldaten deponeerde zijn revolver op de toog, niet wetende dat deze geladen was. Op eens nam de dochter van de eigenaar van het café, de 15-jarige Marie Lehuiblont, de revolver in de handen om hem nauwkeurig te onderzoeken, niet wetend dat hij geladen was. Zij trok aan de trekker en het schot loste. Het projectiel doorboorde de arm van een consument, Mr. David, wonende Quai Notre Dame, en trof dan aan de linker slaap de Belgische soldaat Jozef Pères van het 1ste regiment der gidsen. Deze zat aan een tafel in de buurt. Pères werd afgevoerd naar het Belgisch Militair Hospitaal in de rue Ancelot, maar alle zorgen waren te vergeefs. Om 10 uur gaf de armzalige de geest. De soldaat die de revolver op de toog had gelegd is voor onderzoek voorgeleid.

Tot daar het artikel van de Franse krant.

(Met dank aan de familie Peers, voor het ter beschikking stellen van het Franse krantenknipsel.)

Jozef Peers ligt begraven op het Belgische erepark van het “Cimetière Saint-Marie” in Le Havre.

Pol Van Camp.

(vervolgt)

De school zoals ze was in 1943.

Dankzij de ingesteldheid van het gezin waarin ik ben opgegroeid en de waarden die daar aan bepaalde dingen werden gehecht, kan ik vandaag een aantal schoolschriften uit het 8ste studiejaar, schooljaar 1943-1944, nog inkijken. Aan de regelmatig terugkerende opruimbeurten zijn zij dankzij mijn moeder iedere keer ontsnapt. De schoolschriften vond ik gaaf en ongeschonden terug bij mijn huwelijksuitzet in 1954. De inhoud ervan bevat een rijkdom aan informatie over wat de leerlingen destijds te leren hadden. Ik was het eerlijk gezegd al lang vergeten hoe de lessenrooster er in die tijd uitzag. Het lijkt mij wel boeiend voor mijn tijdgenoten de lessenrooster in *De Poemp* op te nemen, zoals hij keurig staat opgeschreven (toen nog in inkt) op eerste bladzijde van het voordrachtschrift uit het bovengenoemde schooljaar.

De "meesters" van toen. We herkennen, van links naar rechts, staande: Jules Driesen, Octaaf Van Camp, Emiel Van Nunen, René Van Rompay; zittende: Irma Cools, Fons Lieckens, Fons Verelst.

Zij die beweren dat er in het lager onderwijs niet veel geleerd werd, zouden verwonderd zijn bij het inkijken van die oude schoolschriften. Een groot aantal vakken moest door de leraren worden onderwezen. Hieruit spreekt duidelijk de bezorgdheid van de overheid voor de vorming en de opvoeding van de jeugd. Spijtig, maar het moet gezegd worden dat in die tijd (de oorlog woedde nog steeds) veel ouders het nut van schoollopen en studeren nog niet inzagen..

Agenda van het 8ste studiejaar 1943 – 44

Maandag: godsdienst, landbouw, handel, opvoeding, zang, gezondheid, natuurkunde – scheikunde.

Dinsdag: godsdienst, stekunde, spraakkunst, schrijven, voordracht, tekenen, dier – plantkunde.

Woensdag: godsdienst, opstel, vormleer, meetkundig tekenen, zang, woordenschat, tekenen.

Donderdag: godsdienst, rekenen, lezen, gymnastiek, geschiedenis.

Vrijdag: godsdienst, rekenen, opstel, gymnastiek, vormleer, meetk. tekenen, aardrijkskunde.

Zaterdag: godsdienst, metriek-stelsel, lezen, gymnastiek.

Raadgevingen in het schoolschrift opstel

Aan het vak opstel werd in het 7de en het 8ste studiejaar bijzonder veel aandacht besteed. De eerste les bij het begin van 't schooljaar was dan ook "Te onderhouden puntjes bij 't opstellen:"

1. Bondige, verstaanbare, welluidende zinnen
2. Niet in herhaling vallen.
3. Vragende, uitroepende zinnen.
4. Omgezette woordorde.
5. Sommige voegwoorden niet misbruiken, en, toen, als, wanneer, maar enz.
6. Niet te veel eenlettergrepige woorden nevens elkaar gebruiken.
7. Personen of zaken aanspreken en doen spreken.
8. Passende hoedanigheidswoorden en bijwoorden bezigen.
9. Woorden in figuurlijke betekenis
10. Tegenstellingen en vergelijkingen.
11. Punctuatie niet vergeten.
12. Geen taalfouten.
13. Schoon geschrift.

Wat voor veel ouderen die niet verder gestudeerd hebben een moeilijke klus blijft, is een welluidende brief schrijven. Toch kan ik niet zeggen dat er in het L.O. geen aandacht aan werd gegeven. De eerste lessen daarover staan opgetekend in het schoolschrift "Opstel" en luiden als volgt.

Hoe een brief beginnen?

Ik laat U weten dat - Ik heb het genoeg U te mogen melden (aan te kondigen...)

>

Met vreugde, met grote vreugde, met droefheid meld ik U (laat ik U weten)

Het is mij bijzonder aangenaam U te berichten.

Heden heb ik U een droeve tijding, een spijtig voorval, een aangename gebeurtenis, een verrassend nieuws mede te delen.

In antwoord op Uw brief (schrijven) van de 15de dezer, laat ik U weten. Ik heb de eer U te berichten, te melden, ter kennis te brengen dat....

Ik neem eerbiedig de vrijheid mij tot U te wenden, U te verzoeken.

Hoe een brief eindigen?

Ontvang de beste groeten van... (wensen)

Van harte gegroet, beste vriend, en tot weerziens...

Niets zal mij aangenamer zijn, dan U op mijn beurt een dienst te kunnen bewijzen.

Ik dank U op voorhand, bij voorbaat mijn besten dank...

In afwachting van een gunstig antwoord groet ik U

Ontvang, lieve ouders, een vriendelijke groet, een innige handdruk.

In afwachting van een spoedig ant-

woord bied ik U mijn eerbiedige groeten.

Aanvaardt, achtbare heer, de verzekering mijner ware hoogachting.

Aanvaardt waarde heren mijne gevoelens van ware hoogachting.

Geef toe, beste Lezer, dat als je de dagorde van de ganse week uit die tijd overschouwt, die op zijn minst gezegd goed gevuld is. Hoe ongelooflijk ook, al die vakken onderwijzen was de taak van een enkele leerkracht. (Vandaag moeilijk voor te stellen) Het was zeker een zware opdracht voor hen onder de toen heersende voorwaarden hun leerlingen waarden, normen en kennis bij te brengen. Toch denk ik dat zij die van hun 14 jaar op de werkvloer terechtkwamen, de kennis die zij in het L.O. hadden opgedaan in het later leven zeer goed konden gebruiken.

Met dank en een eresaluut aan de leerkrachten uit een lang vervlogen tijd!

Hypoliet Budts.

2015 : We blijven pompen!

Als ik dit schrijf, lieve Lezeres en beste Lezer, staan wij andermaal op de drempel van een nieuw jaar. Andermaal, in de lange reeks poempjaren. Maar “de mannen van De Poemp” geven ook in 2015 niet op. Al moeten wij toegeven dat wij wel op zoek zijn naar een paar nieuwe, jongere pennen voor onze redactie (zo van rond de 60 is al dik OK voor ons, ouder of jonger mag natuurlijk ook). Als iemand van onze lezers of lezeressen zich geroepen voelt (of iemand kent), willen wij altijd wel een klapke komen doen!

Ondertussen vragen wij onze tweeduizend trouwe lezers hun abonnement te hernieuwen. Dat kan via het ingesloten stortingsformulier met alle nodige inlichtingen. Voor 7 euro bent u weer een heel jaar bij De Poemp! Stort dit bedrag op rekeningnummer BE 51 8538 1261 0862 van Davidsfonds Nijlen. Vermeld op uw overschrijving ook “Abo Poemp” en uw lidnummer. Dat lidnummer vindt u boven uw adres op de plastic verzendingsmap van uw tijdschrift.

Een nieuwe lente, een nieuw geluid? Graag leven wij met al onze lezessen en lezers hoopvol naar een nieuwe lente toe! Gelukkig Nieuwjaar namens heel ons bestuur!

Walter Caethoven.

De Woeringenstraat voor en na den Grooten Oorlog

We vervolgen onze toer door het dorpscentrum met de Woeringenstraat. Vroeger werd deze straat Steenweg op Herenthout of ook nog Beenhouwersstraat genoemd. Ze was lokaal heel oneerbiedig bekend als de Str... hoek. Volgens wijlen Meester Van Camp, stichter van de Poemp, zou deze lelijke naam door de inwoners van Nijlen gegeven zijn, omdat er in die straat een beenhouwerij gevestigd was waar o.a ook koeien geslacht werden. Die stonden meestal geruime tijd vooraf buiten vastgebonden en deden bijgevolg hun gevoeg op straat. Nijlen heeft gelukkig de straat in ere hersteld door haar officieel Woeringenstraat te noemen. (Als hulde aan het heldhaftige gedrag van de Nijlenaars in de Slag van Woeringen).

Op deze foto van de Woeringenstraat, genomen door Julius Geuens lichttekenaar uit Lier circa 1926 op verzoek van Marus Derboven (eigenaar van een diamantfabriek met 17 molens), bevinden zich een groot aantal bewoners van die straat. Vermoedelijk was het op een zondag, daar bijna iedereen op zijn paasbest gekleed is.

1. onbekend / 2. Maria Derboven (gehuwd met 3) / 3. Karel De Wolf (vader van 8, 10 en 13 / 4. Floran Luyten (gehuwd met 6 en vader van 5) / 5. Maria - Irma Luyten / 6. Julie Derboven / 7. Carolina Aerts (gehuwd met 17) / 8. Irma De Wolf (is 100 jaar geworden) / 9. Maria Van Immerseel / 10. Julia De Wolf / 11. Gommaar Luyten / 12. Petrus Luyten (gehuwd met 8, vader van 11) / 13. Celine De Wolf / 14. Maria Derboven / 15. Sophia Wuyts / 16. Louis Derboven / 17. Felix Derboven (vader van 2, 6, 16 en 18) / 18. Marus Derboven (vader van 14) / 19. Constantia Wuyts / 20. Verreet Maria (moeder van 15, 19 en 21) / 21. Maria Wuyts (tweelingzus van nr. 15) / 22 tot en met 29 onbekend... Achteraan, leunend tegen een venster, misschien Ferdinand Van Goubergen.

vervolg Woeringenstraat

We starten aan de linkerkant, vanuit het dorp:

Het eerste huis, pand **A 230**, het café "In't Gareel" werd bewoond door Torfs Josephus (Sjas Gareel) afkomstig uit Herenthout, gareelmaker en herbergier, zijn echtgenote Meurs Maria-Stephania ook van Herenthout en hun kinderen: Ludovica-Bernardina, Melania, Gummarus, Henricus-Carolus, Justina-Albertina en Ludovicus. Daarnaast op een open ruimte tegen de straat was er een drinkwaterput. Die werd gebruikt door de mensen uit de buurt.

In het volgende pand, **A 232**, woonden Leysen Petrus-Ludovicus, timmermansgast, zijn broer Constantinus, ook timmermansgast, zuster Philomena (Fille, tante van Witje Leysen) en broer Josephus-Evaristus, aardwerker.

Pand **234** (Woeringenstraat 6) café "In de Bijl" werd betrokken door Wuyts Petrus-Franciscus uit Broechem, mandenmaker-herbergier, zijn vrouw Baeten Sophia (Fittere) en hun kinderen: Petrus-Julianus, Constantia en Joannes (Jan Broek). Later verbleef daar voormelde Jan Broek, magazijnwerker-herbergier, samen met zijn echtgenote Verreet Maria Constantia uit Kessel en hun kinderen: de tweeling Maria-Coleta en Sophia, Julius (alle drie geboren in Kessel), Gabriël-Joannes-Maria, Gommarus-Josephus, Sophia-Margarita en Constantia. Ook schoonmoeder Van Der Heyden Coleta, weduwe van Verreet Petrus-Jan, verbleef er.

Pand **A 236** (Woeringenstraat 8) café "In de Klok", was bewoond door Van Immerseel Carolus (de vod), geboren te Broechem, metser-arbeider van beroep, zijn vrouw Sels Mathildis Francisca Godeliva, geboren te St.-Joost-Ten-Noode, herbergierster, hun zoon Joannes-Alphonsus (Jobke) met zijn vrouw Walraven

Amelia en hun kind Carolus-Ludovicus. (Ze waren tijdens de oorlog naar Uden "Nederland" gevlucht. Daar huwden ze en werd hun zoontje geboren). Zoon Petrus-Ludovicus (Wiet) en zijn vrouw Van Calster Maria-Hortensia en hun dochtertje Maria, Julianus-Josephus (die als zwaar gewonde soldaat van WO I voor verzorging naar Engeland was overgebracht en daar in Gravesend met verpleegster Offord Evelina-Rosa trouwde.)

In pand **A 238**, café "In de Slagbijl" (Woeringenstraat 10), verbleef Wouters Carolus-Adolphus (Dolf Van Boske Wouters) slachter-herbergier met zijn vrouw Wuyts Constantia (zus van Jan Broek) en hun kinderen: Ludovicus, Petrus-Franciscus, Theresia-Paulina, Nathalia-Joanna, Carolus en Julius. Ook schoonbroer Wuyts Petrus-Julianus, aardwerker, en diens vader Petrus-Franciscus (Sus Broek) mandenmaker, verbleven er. In een vertrek bevonden zich het café, de beenhouwerij en de woonplaats!

Het pand **A 240** werd betrokken door Faes Franciscus. Nadien kwamen Felix Derboven bakker-winkelier, zijn vrouw Aerts Maria-Carolina en hun ongehuwde zoon Joannus-Ludovicus, diamantslijper, daar wonen.

Pand **A 242** café uitgebaat door Van Mol Joannes Franciscus, dokwerker, zijn vrouw Vervoort Sophia, herbergierster, hun zoon Joannes-Baptista-Augustinus (een bekend zanger in de O.-L.-Vrouwkathedraal te Antwerpen) en dochter Maria-Francisca. Toen in 1907 de familie Van Mol naar Antwerpen verhuisde, kwamen Braems Carolus Ludovicus, afkomstig van Rijmenam, herbergier-lattenklieder, en zijn echtgenote Faes Maria-Rosalia daar wonen.

In Pand **A 244** (verfhandel Bernaerts) bevonden zich de schrijnwerkerij en winkel van Leysen Petrus-Josephus (zoon van heerke Leysen), timmer-

man (die dak en toren van onze in 1914 afgebrande St.-Willibrorduskerk nog heeft hertimmerd), zijn vrouw Fleerackers Anna-Maria en hun kinderen Ludovicus-Alphonsus, Ludovica, Rosalia, Ludovicus-Augustinus, Maria-Antoinetta en Maria-Irma. De gezusters Wis, Roos, Net en Irma hebben daar nog jaren een verfwinkel gehad.

Pand **A 246** (Woeringenstraat 20), een klein huisje, herbergde Goijvaerts Melchior, haarsnijder van beroep. Hij overleed in 1902. Daar verbleven ook Goijvaerts Ludovicus (van Neeltjes), schoenmaker, zijn vrouw Van Looy Anna-Catharina uit Pulle en hun kinderen: Joannes-Franciscus, schoenmaker, Henricus, ijzerenwegwerker, en Joannes-Baptista, statieklerk.

Pand **A 248** (Woeringenstraat 22) was de woonst van Vriendts Joannes-Franciscus, landbouwer uit Westerlo en zijn vrouw Leysen Rosalia uit Nijlen. Na hun vertrek in 1905 gingen Storms Joannes-Franciscus, diamantslijper, zijn vrouw Goosens Maria-Joanna-Ludovica afkomstig van Borgerhout en hun dochter Maria-Ludovica daar wonen.

Pand **A 250** werd betrokken door Faes Josephus-Franciscus, blokmaker, zijn vrouw Goyvaerts Maria-Isabella-Mathildis en hun zoon Joannes-Augustinus, die op eenjarige leeftijd overleed. In 1904 stierf ook zijn vrouw. Hij hertrouwde later met Nijs Anna-Catharina, wwe. De Meurichy.

Pand **A 252** (over de vroegere wasserij Marlie) was de woonst van Faes Petrus (de witte Faes), blokmaker-baas en metser-arbeider, zijn echtgenote Nijs Maria-Theresia en hun kinderen: Joannes-Alphonsus, Eduardus, Coleta-Irma, Ludovicus-Isidorus, Julianus-Josephus, Aloysius, Rosalia-Julia, Josephus (die heeft de kaap van 100 overschreden op 3 maart 2011 (Zie Poemp 70) en Gustavus-Augustinus.

In Pand A 254 verbleven Storms Albertus, winkelier-herbergier-haarsnijder-landbouwer (zij verkochten bieren en limonade), zijn vrouw Nijns Anna-Maria en hun negen kinderen: Joannes-Franciscus, diamantslijper, Alphonsus, Elisabeth-Delphina, Ludovicus, Bertha-Mathildis, Petrus-Florentinus, Maria-Antonia, Franciscus-Michaël, Joanna-Maria-Mathildis en haar dochtertje Maria-Ludovica.

Het laatste huis voor de spoorweg, Pand A 256, was bewoond door Van Humbeek Lodewijk, geboortig van Kessel, landbouwwerker, zijn vrouw Vingerhoets Maria-Ludovica en hun kinderen: Maria-Joanna, Emilius en Alphonsus.

In de volgende Poemp volgt de rechterkant vanaf de spoorweg richting dorp!

Met dank aan de dienst Burgerlijke Stand van onze gemeente en aan wijlen Jan & Irma Gui (die ons jaren geleden de Woeringestraat uit hun vroege jeugd jaren hebben beschreven) en Vic Dieltjens uit Berlaar.

Jos Thys.

De Poemp gedenkt genegen...

Op 22 augustus 2013 overleed in haar huis te Bevel **Rosa Thys**, geboren te Nijlen in 1924. Rosa was een Poemplezeres van het eerste uur. Rust zacht, Rosa.

Lezer **Alfons Bosschaerts**, weduwnaar van Melania Van Loock en schoonvader van Diane Budts, werd in 1925 te Nijlen geboren en overleed onverwacht te Lier op 8 maart 2014. Hij werd op dezelfde dag begraven als zijn zoon Erwin.

Willy Peeters werd in 1933 te Bevel geboren. Hij is op 31 mei 2014 zachtjes in het Heilig-Hartziekenhuis te Lier ingeslapen. Willy was lid van Ziekenzorg.

Eveneens een trouwe Poemplezeres was **Rosa Verbeeck**, weduwe van René Coopmans. Rosa werd in 1924 in Deurne geboren en overleed in het Nijlense rusthuis op 29 juni 2014. Rust zacht, Rosa.

Lezeres **Maria Crauwels**, dochter van Frans en Maria Crauwels – Dillen, werd te Nijlen geboren in 1926 en overleed in het Imeldaziekenhuis te Bonheiden op 3 juli 1924. Maria was echt geïnteresseerd in onze dorpsgeschiedenis.

Maria Peeters, alias “Tante Mit”, overleed op 13 juli 2014 in het WZC Heilig Hart te Nijlen. Maria werd in 1922 te Kessel geboren. Zij was lid van OKRA en Ziekenzorg.

In het Nijlense rusthuis is op 24 juli 2014 **Medard Mariën** zachtjes heengegaan. Hij werd in 1922 te Nijlen geboren en was geruime tijd muzikant bij Harmonie Ste-Cecilia.

Ferdinand Van Tendeloo, geboren te Bevel in 1931, overleed na een moedig gedragen ziekte te Lier op 5 augustus 2014. Nand was vooral bij de hondenclub Hondentrouw bekend.

Op 20 september 2014 is Octaaf **Engels** te Genk van ons heengegaan. Octaaf werd in 1931 te Nijlen geboren. Hij had een sterke belangstelling voor de geschiedenis van zijn geboortedorp, schreef het verhaal van de Nijlense familie Engels en maakte ook enkele gewaardeerde bijdragen voor De Poemp. Wie schrijft, die blijft. Wij zullen u niet vergeten, Octaaf! Onze oprechte deelneming aan zijn echtgenote Yvonne Mangelschots en de familie.

In het Kesselse rusthuis is op 23 oktober 2014 **Louisa Hellemans** overleden. Louisa werd in 1926 te Kessel geboren en was een trouwe lezeres van De Poemp.

Met hartelijke dank aan...

- **De Fam. Louis en Louisa Van Brandt – Keulemans** voor de foto's en documenten over WO I en WO II met bijhorende decoraties.

- **Lezeres Maria Kerckhofs** voor de fraaie foto's van de Sportvrienden van de Broechemsesteenweg die wij mochten kopiëren.

- **Lezeres Marie – Josée Van den Eynde** voor een reeks oude postkaarten van Nijlen – centrum.

- **Onze lezers Mina en Jos Heysselbergs – Van der Veken** voor de mooie gedachteniskaart “70 jaar samen”!

Mensen aan De Poemp

Jos Bastiaens, 03.481.81.90

Flor Dieltjens, 03.481.70.41
ereleden

Hypoliet Budts, 03.481.69.27

Walter Caethoven, 03.481.85.70

Hendrik Claes, 03.481.82.58

Herman Engels, 03.481.84.11

Jef Hermans, 03.411.02.78

Frans Lens, 03.480.04.81

Jos Thys, 03.411.21.98

Pol Van Camp, 03.481.74.38

Ludo Van Gestel, 03.481.85.47

In het
kort

Twee boeken op het schap...

In de publicatiereeks “Het Vergeten Slagveld” van Erfgoedcel Kempens Karakter verscheen “**Lier in de Grote Oorlog**”. Poempmedewerker Hugo De Bot en Greet Vervloet schreven een zeer leesbaar en ruim geïllustreerd boek over de verwoestingen van Lier tijdens WO I. Wie er meer van wil weten, kan altijd terecht bij de Erfgoedcel Kempens Karakter of bij het Liers Genootschap voor Geschiedenis.

Het tweede boek dat De Poemp warm wil aanbevelen, is “**Kempens Diamantcentrum**” van Elke Verhoeven en Birgit Leenknecht. Daarin wordt de geschiedenis van het steentje in onze contreien overzichtelijk en ruim geïllustreerd besproken. Wie het wil bekijken en/of aankopen kan hiervoor uiteraard terecht in het Kempens Diamantcentrum, Spoorweglei 42 Nijlen. Doen!

Een hartelijk proficiat!

De herdenking 1914 - 1918 in en aan het Fort van Kessel kreeg bijzonder veel belangstelling. De Poemp wenst de projectgroep van de Nijlense Cultuurraad en alle medewerkers hartelijk proficiat!

Werkten mee aan dit nummer :

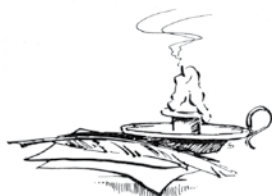
Redactie : Hypoliet Budts, Walter Caethoven, Rik Claes, Jef Hermans, Frans Lens, Jos Thys, Pol Van Camp, Ludo Van Gestel

Fotografie : Walter Caethoven

Tekeningen : Dirk Lieckens, Marc Verreydt

Grafische vormgeving en zetwerk : Walter Caethoven

Eindredactie : Rik Claes

Je kan onze “Poemp” ook op het internet vinden. We beschikken over een eigen, volwaardige webstek. Het adres is: www.depoemp.be. En natuurlijk hebben wij ook een e-postadres: post@depoemp.be.

Met de steun van
Kempens Karakter en de Vlaamse Overheid.

© 2014 - Heemkring Davidsfonds Nijlen

Nieuwe abonnementen: Stort 7 Euro op rekening BE 51 8538 1261 0862 van DF Nijlen met vermelding van naam, adres en “abo Poemp”.

DE POEMP □ DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT
HEEMKRING DAVIDSFONDS NIJLEN □ 21-STE
REEKS □ NR. 84 □ NAJAAR 2014 □ V. U. : WALTER
CAETHOVEN - ZANDVEKENVELDEN 12A - 2560 NIJLEN